

Inleiding

De programmabegroting 2020 draagt de titel: “*Kiezen voor de toekomst*”. Ondanks de grote financiële uitdaging zijn we erin geslaagd om een sluitende programmabegroting neer te leggen, sociaal te blijven, zelfs ruimte te vinden voor enig nieuw beleid en de lasten voor inwoners slechts beperkt te verhogen. Daarbij verdelen we de pijn door te kiezen voor meerdere dekkingsmaatregelen. Dit alles is de rode draad die door de programma’s en paragrafen in deze programmabegroting loopt. In deze inleiding geven we hiervan een uitleg.

Net als veel andere gemeenten kampt Hof van Twente nog steeds met financiële tekorten. We worden geconfronteerd met aanhoudende kostenstijgingen in het sociaal domein, maar ook met lagere ontvangsten van het Rijk door achterblijvende uitgaven van het Rijk (accres). De omvang van het Gemeentefonds is hier namelijk direct van afhankelijk. Deze systematiek van samen trap-op en trap-af leidt tot onvoorspelbaarheid.

Dit alles heeft als effect, dat het steeds moeilijker wordt om onze taken goed uit te voeren, de dienst-

verlening op peil te houden en daarbij het gemeentelijke huishoudboekje sluitend te houden. We moeten dieper snijden dan we zouden willen. De oproep van de raad (motie) om desnoods een niet-sluitende begroting voor te leggen is dan ook een begrijpelijk signaal.

Het Rijk compenseert, maar doet dat nog in volstrekt onvoldoende mate. Vorig jaar deden we een expliciet appèl aan Den Haag om een structurele oplossing te bieden voor de grote financiële gevolgen van de decentralisaties van 2015, die met forse kortingen op de budgetten gepaard is gegaan. Via VNG en politieke kanalen willen wij hier onze lobby op blijven inzetten.

De Kadernota 2020 stond opnieuw in het teken van het zoeken naar en afwegen van maatregelen om de begroting sluitend te krijgen. De Kadernota 2020 kende een dekkingsplan met **12 maatregelen**. Dit ging gepaard met een beperkt pakket van **7 voorstellen voor nieuw beleid**. Daarnaast bevatte de Kadernota (in reactie op een breed gesteunde raadsmotie) een voorstel om de reserve Vitens in te zetten voor **5 (sociaal-duurzame) investeringen** die we waardevol en noodzakelijk vinden. De speerpunten uit de Visie SamenDoen! 2018-2022 waren hierbij richtinggevend.

Ontwikkelingen na de Kadernota 2020

Bij de bespreking van de Kadernota 2020 spraken raad en college de zorg uit, dat nieuwe ontwikkelingen mogelijk konden leiden tot andere keuzes. Dat blijkt inderdaad het geval te zijn. Inmiddels weten we dat ons budgettaire perspectief om maar liefst € 3,5 miljoen aan structurele dekkingsmaatregelen vraagt, in plaats van de eerder becijferde € 2,5 miljoen. De meicirculaire en andere (landelijke) ontwikkelingen maken het noodzakelijk om ingrijpende keuzes te maken om toch te komen tot een verantwoord sluitende programma-begroting 2020.

Dit alles betekent een forse opgave die vraagt om herbezinning en het zoeken naar balans in maatregelen. Het vraagt om het maken van keuzes. Wij kiezen ervoor om onze taken in het sociaal domein zorgvuldig en serieus uit te voeren. Het verlenen van ondersteuning en hulp aan ouderen en jongeren, aan alle mensen die dat nodig hebben staat voor ons voorop. Dit betekent dat we op andere terreinen de broekriem moeten aanhalen. Daarbij is het onvermijdelijk dat inwoners, ondernemers, verenigingen en ook onze eigen organisatie hiervan de gevolgen ondervinden.

De keuzes die we voorstellen in deze programma-begroting zijn zo gemaakt dat de lasten worden gespreid en de voorzieningen in de verschillende kernen zo goed mogelijk in stand kunnen blijven. Daarnaast hebben we (beperkt) ruimte gevonden voor nieuw beleid.

Aanvullend nieuw beleid en dekking

De afgelopen maanden zijn enkele (kleine) voorstellen voor nieuw beleid opgekomen. Deze willen we graag toevoegen aan de nieuw beleidsvoorstellen die zijn aangekondigd in de Kadernota 2020. Het gaat om een structurele (extra) bijdrage voor “Duurzaam (T)huis Twente” (€ 25.000), een structurele subsidie voor stads- en dorpsraden (€ 3.750) en een incidentele bijdrage voor de viering van 75 jaar vrijheid (€ 15.000).

Het geactualiseerde budgettaire perspectief, dat het vertrekpunt vormt voor de programmabegroting 2020, noodzaakt tot extra dekkingsmaatregelen. Hierbij speelt een rol dat één van de aangekondigde maatregelen, namelijk het genereren van structurele inkomsten door duurzaamheidsinvesteringen, naar verwachting niet in de volledige omvang haalbaar blijkt te zijn. In het project dat we hiervoor op het oog

hadden kan de gemeente namelijk geen initiatiefnemende rol vervullen.

De 12 dekkingsmaatregelen die genoemd zijn in de Kadernota 2020 leveren na voorgaande bijstelling plusminus € 2,5 miljoen op. We stellen voor om daarnaast in de begroting een extra verhoging op te nemen van de onroerendezaakbelasting met 10% (€ 680.000) en een taakstelling van 10% op subsidies (€ 500.000) ingaande 2022.

Deze taakstelling van 10% willen we zorgvuldig doorvoeren in gesprek met gemeenteraad en samenleving. Hierbij lijkt het ons verstandig de korting niet toe te passen op kleinere subsidieontvangers (minder dan € 25.000 per jaar). Immers deze subsidies betreffen veelal kleinere clubs en verenigen die werken met vrijwilligers. Zij zijn belangrijk voor het in stand houden van de sociale infrastructuur die bijdraagt aan preventie en transformatie. Daarom willen we deze taakstelling koppelen aan een nieuw beleidskader voor subsidies. Om dat zorgvuldig te kunnen doen, achten we het noodzakelijk om een (incidenteel) frictiebudget beschikbaar te stellen ter grootte van € 1 miljoen. Dat bedrag komt ten laste van de algemene reserve.

Voor wat betreft de extra Ozb-verhoging van 10% merken we op, dat deze voor inwoners voor een belangrijk deel (6%) gecompenseerd wordt door de hierna te presenteren rentemaatregel.

We zien dat de rente over nieuw aan te trekken langlopende leningen de laatste maanden is gedaald tot nabij 0%. Deze rentedaling geeft ons aanleiding de rente waar we mee rekenen te verlagen van 2 naar 1%. Hierdoor dalen met name de rentekosten die we aan riolering toerekenen met € 410.000. Dit zien we niet direct als voordeel terug in de begroting, omdat dit leidt tot een verlaging van de rioolheffing en dus lagere inkomsten. Maar die lagere rioolheffing levert wel een voordeel op de (woon)lasten op voor inwoners en bedrijven in onze gemeente, in totaal ruim € 25 per aansluiting. Dit biedt de mogelijkheid om de OZB te verhogen, zonder dat dit per saldo tot lastenverhoging voor onze inwoners leidt. € 410.000 komt overeen met circa 6% OZB-opbrengst.

Beperkte stijging woonlasten

De gemiddelde woonlasten van een huishouden bestaan uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Naast de inflatoire verhoging van de tarieven spelen hierbij de volgende ontwikkelingen een rol:

- De eerdergenoemde extra verhoging van de OZB met 10%,
- De tijdelijke korting voor rioolheffing van € 25,00 die vanaf 2020 permanent wordt toegepast,
- De inzet van de rekenmaatregel die leidt tot een verdere verlaging van de rioolheffing met € 25.

Dit resulteert in de volgende tabellen. Zie voor nadere informatie paragraaf 1 Lokale heffingen.

Woonlasten voor huishoudens met een 240 liter afvalcontainer							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OZB	€ 267	€ 274	€ 275	€ 311	€ 311	€ 311	€ 311
Riool	€ 311	€ 286	€ 286	€ 265	€ 270	€ 275	€ 280
Afvalstoffen	€ 240	€ 223	€ 229	€ 227	€ 227	€ 227	€ 227
totaal	€ 818	€ 783	€ 790	€ 803	€ 808	€ 813	€ 818

Wwonlasten voor huishouden met een 140 liter afvalcontainer							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OZB	€ 267	€ 274	€ 275	€ 311	€ 311	€ 311	€ 311
Riool	€ 311	€ 286	€ 286	€ 265	€ 270	€ 275	€ 280
Afvalstoffen	€ 204	€ 187	€ 192	€ 187	€ 187	€ 187	€ 187
totaal	€ 782	€ 747	€ 753	€ 763	€ 768	€ 773	€ 778

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat ondanks de OZB-verhoging de gemiddelde stijging van de woonlasten in 2020 voor onze inwoners beperkt zal blijven tot ongeveer 1,5%.

Inzet Reserve Vitens

Deze programmabegroting bevat voorstellen om de bestaande reserve Vitens van € 4,3 miljoen in te zetten voor enkele sociaal-duurzame doelen. Dat is in lijn met de raadsmotie die hierover is aangenomen. We gaan met behulp van deze middelen 3 nieuwe agenda's starten. Deze liggen in lijn met de Visie "SamenDoen!" 2018-2022. Het gaat om de agenda's: Digitalisering (€ 1,3 miljoen), Biodiversiteit (€ 1 miljoen) en Herstructurering onderhoud openbare ruimte (€ 1,15 miljoen). Deze drie agenda's worden na deze inleiding afzonderlijk toegelicht.

Naast deze investeringen hevelen we uit de reserve Vitens een bedrag van € 600.000 over naar de algemene reserve. Dit houdt verband met de vorming van het frictiebudget subsidies van € 1 miljoen. De overige € 400.000 is hiervoor uit de reserve grondexploitatie gehaald. De resterende € 250.000 stellen we beschikbaar voor de uitvoering van het plan verkeerssituatie Markelo.

Conclusie

Het proces van de afgelopen periode, waarin raad, college en organisatie elk hun inbreng hebben geleverd, toont dat het een lastige puzzel was om een sluitende meerjarenbegroting voor te leggen. Dat is geen doel op zich, maar de negatieve gevolgen die het kiezen voor een niet-sluitende begroting heeft in de handelingsvrijheid van de gemeente, geven voor ons de doorslag om toch voor een sluitende begroting te kiezen.

Bij het maken van pijnlijke keuzes die hiervoor nodig zijn is het onze oprechte ambitie om ten eerste een ambitieuze, ondernemende en sociale gemeente te blijven, ten tweede ons te laten inspireren door de Visie "SamenDoen!" 2018-2022 en ten derde de pijn evenwichtig te verdelen over verschillende beleidsterreinen. Ondanks een resterend tekort in 2020 biedt deze programma-begroting hiermee een reëel sluitende raming in 2022 en 2023. We zijn ervan overtuigd dat we hiermee in onze ambitie zijn geslaagd en wel op zodanige wijze dat we een financieel gezonde gemeente zijn en blijven.

Figuur 1: Spreiding van dekkingsmaatregelen in de meerjarenraming programmabegroting 2020

** In combinatie met verlaging rioolheffing bedraagt de lastenverhoging die het gevolg is van de OZB-maatregel per saldo € 270.000 in plaats van € 680.000.*

